

Mgr. Zuzana Terry: Oponentský posudek Diny Shevchenko „ Američtí vysokoškolští sojourneři v Praze“ Praha, Fakulta humanitních studií UK, 2020, 86 s. včetně příloh.

Práce se věnuje adaptaci amerických studentů na studentský život v Praze a klade si za cíl, zodpovědět následující otázky: *Jaké jsou motivace amerických studentů pro studium v zahraničí; Jak probíhal celý studijní pobyt? Jaké potíže zažívali američtí studenti během semestru v Praze a jak se s nimi vypořádali? Jaké příležitosti k poznávání české kultury se studentům naskytovaly a do jaké míry jich studenti využívali? Které překážky jim bránily v jednání s členy hostitelské země? V jakých kontextech studenti rozlišovali odlišnost mezi ČR a USA? Jak se vypořádávali s odlukou od domova? Co jim ten semestr přinesl a jaký byl jejich celkový dojem z Čechů a české kultury?*

Práce je rozdělena do sedmi kapitol, úvodu a závěru. První kapitola se věnuje teorii. V teoretické části autorka popisuje různé náhledy na problematiku imigrace, jedná se především o teorii kulturního šoku dle Lesgaardema (1955), ale i rozpracování pozdějších autorů, např. Oberg (1960), dále popisuje mezikulturní adaptaci dle Lewthwaithea (1996) a mezikulturní adaptační teorii dle Young Yun Kima (2001), akulturační teorií se dostává k pojmu ‚přizpůsobení sojournerů‘ (lidí na krátkodobém pobytu bez aspirace na usazení jedince v cílové zemi) dle Churcha (1982), nakonec popisuje čtyři pozitivní faktory přizpůsobení sojournera (Pedersen, Neighbors, Larimer, Lee, 2011).

V druhé, metodologické kapitole, nás autorka seznamuje s detaily svého devět měsíců dlouhého etnografického výzkumu, kde měla jako asistentka studentské skupiny a zároveň spolubydlící na studentské koleji pozici insidera. Popis kvalitativních metod jako takových a jejich výhod se zdá až zbytečně podrobný. Využívá rozhovory (polostrukturované, strukturované i neformální, respektive, jak popisuje autorka nestrukturované rozhovory), pro kvalitativní metodu méně obvyklé dotazníkové šetření a dokumentování, zde se jedná zřejmě o fotografickou dokumentaci. Pro svůj výzkum využila devíti videonahrávek uskutečněných primárně pro zaměstnavatele, polostrukturované rozhovory nebyly nahrávané, autorka si dělala terénní poznámky. Výzkumný vzorek sestával ze tří různých studentských skupin, které v Praze byly v semestrech, podzim a jaro, autorka vybrala pro

polostrukturované rozhovory z každé skupiny stejný počet mužů a žen. Neformální rozhovory pak vedla autorka téměř se všemi studenty všech tří skupin. K analýze pak zamýšlí použít kódování. Data analyzovala kódováním. Etickou otázkou výzkumu autorka v práci příliš podrobně nepopisuje a zamýšlí se pouze nad informovaností o výzkumu u aktérů a zaměstnavatele. Metodologie bohužel postrádá reflexi vlastního umístění výzkumníka jako zaměstnance a zprostředkovatele kontaktu mezi způsob adaptace sojournerů na cílovou zemi a její pozici je vhodné velmi citlivě reflektovat.

Třetí kapitola pojednává o škole, kde aktéři studují, a o programu této školy v Praze. Zde autorka popisuje i vlastní pozici „asistenta“ v rámci školy, kterou by bylo možná vhodné uvést již v úvodu. Reflektuje zde svoji pozici cizinky studující v Praze a předpoklad snazšího vhledu do situace aktérů výzkumu.

Ve čtvrté kapitole se již dostáváme k interpretaci dat, dozvídáme se, že motivace studentů k pobytu se dá rozdělit na deset kategorií: získat nový pohled na věci, vyrůst jako osobnost, získat nezávislost, překonávat sebe, ponořit se do nové kultury, dozvědět se více o sobě, vytvořit trvalé vzpomínky, cestovat po světě, pokračovat ve svých studiích, poznávat nové lidi a navazovat nové přátelství. Dále popisuje přípravu studentů v zemi původu a při příjezdu, informovanost o kulturních zvycích, jazyce a seznamování s městem. Ve čtvrté kapitole také popisuje propojování a sbližování studentů ze dvou podzimních skupin. Hodnotí soužití starší skupiny s mladší jako nevhodné, studenti nebyli spokojeni.

V páté kapitole je popsán kontakt studentů z USA v ČR. Jejich prvními a zřejmě nejdůležitějšími kontakty byli asistenti, kteří jim usnadňovali pobyt a mezi které se řadí autorka. Při studiu měli studenti možnost využít různých kurzů zprostředkující lepší poznání české kultury, i praxi, popisuje kurzy vaření, hodiny českého jazyka. V každodenním životě se dle autorky studenti hodně drželi ve škole, kde se mluvilo anglicky, navštěvovali společně restaurace, poznávali Prahu, účastnili se mnoha exkurzí a výletů. Zajímavou informací pak je, že studenti oceňovali české jídlo jako čerstvé a neprocesované, a fastfůdy amerického původu jim byly „zónou komfortu“. Dále jsou popsány společné oslavy amerických svátků i českých slavností. Dle popisu se studentům nepodařilo navázat s Čechy dlouhodobější vztahy.

Šestá kapitola pak má popisovat problémy studentů po dobu studia. Popis kategorie kulturního šoku, orientace v novém prostředí, a ve městě je poměrně málo podložen konkrétními daty, jazyková bariéra a studentská sociální „bublina“ je v práci popsána velmi dobře, a obsahuje zajímavé postřehy, i když v některých případech si nejsem jista jejich zařazením do dané kategorie. Za velmi zajímavou považuji reflexi české společnosti podpořenou mnoha daty, možná by stálo za to je ještě kategorizovat. U diskriminace popisuje autorka, že problémy nezazněly při rozhovoru, pouze v dotaznících, bylo by zajímavé reflektovat, proč se tak stalo. Problematika pandemie COVID musela být pochopitelně pro studenty velkým šokem, bohužel se pro tento problém autorce podařilo získat pouze jeden rozhovor.

V sedmé kapitole nás pak autorka seznamuje s reflexí celého pobytu studenty po příjezdu zpět do země původu. Studenti jej hodnotí vesměs pozitivně, jako přínosný a poučný. V závěru jsou popsány výzkumné otázky, nejsem si jista, zda je na ně dostatečným způsobem odpovězeno. Závěr se tak stává shrnutím a znovu popsáním výzkumu bez jasných odpovědí.

Teoretická část práce je obdivuhodně obsáhlá, téměř vyčerpávající. V empirické části autorka provedla velmi obsáhlý a podrobný výzkum, který svědomitě popsala. Bohužel se jí v něm nepodařilo udělat jasné závěry, patřičně svá obsáhlá data rozklíčovat, kódovat a spojit s teorií. V záplavě popisu se čtenář trochu ztrácí, k čemuž mohlo také přispět široké rozpětí výzkumných otázek. Závěr postrádá hlubší interpretaci spojenou s teorií na počátku práce. Domnívám se, že by práci pomohlo užší zaměření. Reflexe pozice studentky je velmi slabá, nezmiňuje problematiku svého působení jako „průvodce“ tedy asistentky studentů a tím zprostředkovatelky kontaktu s cílovou zemí. Výpovědi aktérů jsou popsány v českém jazyce, poznámka o překladu zde chybí. Autorka není rodilou mluvčí českého jazyka a nedokonalosti v textu jsou patrné, téměř vždy ovšem nebrání porozumění.

Práce splňuje požadavky na bakalářskou práci a přináší zajímavé informace o adaptaci krátkodobých pobytů v cizí zemi. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře.

V Praze 8. 9. 2020

Mgr. Zuzana Terry